

Ústav germanistiky, nordistiky a nederlandistiky
Filozofické fakulty
Masarykovy univerzity
Arne Nováka 1
602 00 Brno

POSUDEK NA HABILITAČNÍ PRÁCI

Filmrezension. Möglichkeiten textstilistischer Realisierung einer Textsorte

PhDr. Jiřina Malá, CSc.

Současný pohled na jazykovědná bádání se v mnoha případech obrací k tradičně filologickému pojetí a zaměřuje se na komplexní analýzu autentických textů. Textové struktury jsou zde chápány jako důležitý zdroj jazykovědné reflexe - především v zadáních kladoucích nároky na důkladné systémové srovnání. Přeložená habilitační práce PhDr. Jiřiny Malé, CSc. Je koncipována v souladu s tímto přístupem, klade si za cíl přinést další odpovědi na otázky metodických postupů při rozboru menších textových útvarů, jakými jsou filmová kritika, filmová recenze a jejich prostup do jiných textových druhů.

Obsahově je habilitační práce rozčleněna do šesti kapitol v rozsahu zhruba 240 stran. Spis doplňuje bohatá bibliografie, v tištěné příloze nacházíme několik příkladů dokladového materiálu. K jednotlivým kapitolám nyní podrobněji:

V úvodní části první kapitoly se autorka věnuje objasnění hlavního zaměření práce a hledá východisko pro formulaci stěžejních otázek pro práci s dokladovým materiálem, jež tvoří 470 textů s filmovou tematikou. O tomto souboru textů autorka hovoří jako o 'korpusu'. Zde bych pro další práci s textem studie zřejmě doporučila doplnění - ve světle současné korpusově lingvistické terminologie je lépe takové označení pojmově vymezit.

Dílčí kapitoly této části jsou pak věnovány teorii filmu, teorii filmových žánrů, jejich funkcím; výklad příhodně neopomíjí ani oblast sémiotickou. Narativita filmového umění je

zde uváděna v souvislosti s postupy filmové recenze. Podobně Wellmann (2012) v jedné ze svých posledních publikací věnované mediálně-lingvistické analýze filmové kritiky¹.

Druhá kapitola se zabývá mediální reflexí filmového umění. V oddílu 2.2.1 si autorka klade důležitou otázku, jak lze ve světle nových médií zkoumaný textový druh vlastně uchopit? Hovoříme zde o filmové recenzi nebo filmové kritice? Pro vymezení pojmu se tato část opírá a kriticky hodnotí současné textově-analytické práce (Lüger, Schalkowski, Thim-Mabrey, Stegert a další), z nichž mnohé mezi oběma pojmy prakticky nerozlišují. Zde by se v dalším pro tak zajímavou oblast mohl vytvořit prostor pro rozpracování širší teoretické báze diferencovaného textového druhu. V ostatních částech práce se pak setkáváme s jednotlívým pohledem na filmové texty – tomu odpovídá také výběr textového materiálu pro další analytickou část. Přesnější výklad kritérií pro výběr materiálu (poměrná kvantifikace - texty nových médií, české recenze, jednotlivá printmédia atd.) by usnadnil recepci dalšího textu. Souhrn pohledů na konstitutivní funkce filmové kritiky v této kapitole a ústrojně zařazený exkurs podávající historický přehled o vývoji filmové kritiky pak přináší čtenáři řadu doplňujících poučení.

Základním metodickým postupem předložené studie je ve stylistice často užívaný komparativní přístup (intratextový a intertextový). Komparace je také již součástí zmíněné druhé kapitoly, kde v exemplární textové analýze recenze Jarmuschova filmu *The Limits of Control*, nalezneme srovnání textů filmové recenze podle typu média. Autorka charakterizuje základní funkční rysy tohoto textu, pro dokreslení srovnávacího pohledu pracuje rovněž s českými online recenzemi na tento film. Jako příklad je uvedena recenze z portálu *Neviditelný pes* – který má ovšem poněkud specifické zaměření. Zde bych si dovedla představit doplňující charakteristiku tohoto zdroje, pro zahraniční čtenáře pozdější publikace, případně zařazení dalších internetových zdrojů, jsou-li k dispozici a jejich mediálně teoretické zařazení.

Ne zcela jasně zde vychází zapojení termínu ‚Film-Texte‘. V jakém vztahu jsou tyto texty k vymezenému textovému druhu? V poznámce pod čarou č. 54 na str. 97 při pozorném čtení vysvětlení specifik magazínu *Der Spiegel* v této oblasti nalezneme, nebylo by ale jistě od věci formulace ponechat pro snadnější orientaci čtenáře přímo v základním textu. Vysvětlení

---

¹ Wellmann, H. (2012): Eine medienlinguistische Analyse der Filmkritik: Dürrenmatts *Der Richter und sein Henker* im Unterricht. In: Kotůlková, V. / G. Rykalová: *Perspektiven der Textanalyse*. Stauffenburg, Tübingen 2012. S 195-211.

typologie (Typ I a Typ II na str. 98) by pak recipient mohl vnímat výrazněji. V každém případě tuto část pojednání považuji za velmi důležitou, analytické studie reflektující pokračující diverzifikaci mediálního světa jsou pro celkový pohled na tuto skutečně ne snadno uchopitelnou a rychle se měnící oblast vždy přínosem.

Klíčovými kapitolami předložené habilitační práce jsou bezesporu všechny části konkrétní analýzy, kapitoly třetí, čtvrtá a pátá. Stylistickým resp. textově stylistickým aspektům filmové recenze je věnováno více než sto stran práce. Těžištěm jsou důkladné a do detailu rozpracované úvahy z oblasti stylistické analýzy, které jsou dokresleny četnými příklady z dokladového materiálu. Kromě práce s aktuální sekundární literaturou (Hausendorf/Kesselheim, Fix, Schwarz/Friesel, Roos, Dietz atd.) zde vidíme vlastní metodický přístup k rozboru textu. Je zde patrné autorčino dlouholeté vědecké zaměření, jež našlo odezvu v řadě zahraničních i domácích publikací. Analytická pojednání o stylu textů o filmech – jak autorka zkoumané filmové recenze pro jejich formální různorodost, přesto však jakousi útvárovou ‚vzorovost‘ nakonec musí pojmenovat - prokazují znalost problematiky a přinášejí řadu zajímavých podnětů pro další úvahy o možnostech aplikace teorie textových druhů. Samotný název práce ve světle tohoto zjištění tak dostává sekundární parametr – nabývá z mého pohledu charakteru polemiky o textovém druhu, který lze funkčně vymezit a charakterizovat na základě použití specifických textově stylistických postupů a jazykových prostředků.

V konkrétních analytických pojednáních, které jsou velmi dobře a čtivě zpracovány, jsou přínosné především úvahy o emocionalitě, o funkci metafory ve výstavbě textu, stěžejní jsou rovněž části o specifické úloze frazeologických modifikací ve výstavbě filmových textů. V těchto pasážích vidím silnou stránku práce, průkaznou analytickou erudici autorky, především však schopnost aplikovat teoretické poznatky v přesném rozboru všech konkrétních prvků výstavby textu.

Závěr: Habilitační práci PhDr. Jiřiny Malé, CSc. lze přisoudit dvojí charakteristiku. Přináší na jedné straně nové a aktuální téma, na straně druhé je koncipována jako shrnující výsledek dlouholeté a intenzivní vědecké práce v oblasti textové analýzy. Práce je psaná jazykově svěžím a čtivým stylem, kterým se autorka také prezentuje ve všech svých předchozích publikacích. Metoda rozboru je adekvátní, formální stránka odpovídá požadavkům kladeným na tento typ kvalifikační práce. Bibliografie a bohatý poznámkový

aparát práci vhodně doplňují. Především je zde však určen směr, který nastiňuje další pokračování a zaměření vědecké práce autorky v oboru.

Tyto skutečnosti mne vedou k závěru, že předloženou habilitační práci PhDr. Jiřiny Malé, CSc. *Filmrezension. Möglichkeiten textstilistischer Realisierung einer Textsorte* je možné přijmout jako kvalifikační práci pro habilitační řízení, proto ji také po zvážení všech okolností

d o p o r u č u j i k o b h a j o b ě

V Brně, 20. července 2012

Priv.-Doz. PhDr. I. Kratochvílová, Ph.D.